

۱۶ زندگی ایران جامجم

میراث فرهنگی

موزه‌هایی با بوی ماهی

بندر ترکمن است و صید و صیادی؛ بندر ترکمن است و ماهی و ماهیگیری، حرفه‌ای که از گذشته در این شهر ساحلی رواج داشته و حالا رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی ترکمن از احیای بناهای قدیمی اداره ماهیان خاویاری در جزیره آشوراده و تبدیل آن به موزه خبر داده است.
اتفاقی خوب که محمد نصیری درباره‌اش گفته: «اداره ماهیان خاویاری بندر ترکمن با سابقه بالا و با قرارگیری در موقعیتی مناسب و داشتن بناهای قدیمی این ظرفیت را دارد که علاوه بر معرفی پیشینه صنعت شلیات و ماهیان خاویاری در کشور، به‌عنوان قطب گردشگری در این شهر بندری فعالیت کند.»

به گفته نصیری از نتایج مثبت این اتفاق باروری و شکوفایی فرهنگی در سطح منطقه، جذب گردشگر، رونق اقتصاد محلی، افزایش درآمدزایی و ایجاد بستری مناسب برای محققان و پژوهشگران در زمینه صنعت صیادی، دریانوردی، پرورش آبزیان و به‌خصوص ماهیان خاویاری خواهد بود.

رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی بندر ترکمن در ادامه گفته: «با توجه به اهمیت و ضرورت طرح و بازدید مسؤول امور موزه‌های استان سعی برای است تا با همکاری سایر نهاده‌ها و ارگان‌های مرتبط، علاوه بر شناخت هر چه بیشتر قابلیت‌های منطقه، به‌خصوص تاریخچه بناها، ادوات و تجهیزات باقی‌مانده از صید ماهی و صیادی، نسبت به ایجاد منطقه گردشگری به‌خصوص موزه تخصصی تاریخی شلیات و صیادی شمال ایران و معرفی صنعت دریانوردی، صیادی و ماهیان خاویاری در بندر ترکمن اقدام شود.»

اتفاقی خوب که یک دلگرمی بزرگ برای نسل قدیمی صیادان این منطقه اس؛ نسلی که با دریا بزرگ شده‌اند، جام‌جم دیلی

با توجه به بحران بیکاری در سیستان و بلوچستان چشم‌امید خیلی‌ها به احیای دوباره صنعتی قدیمی دراین منطقه است؛ صنعتی که می‌تواند زمینه اشتغال جمعیت زیادی را به وجود بیاورد

عکس:
فارس

تکمیل رینگ آب‌های درمانی اردبیل

اول هفته و یک خبر خوب از گردشگری کشورمان؛ خبر خوبی که از قول رئیس اداره میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی اردبیل برای تان می نویسیم.
محمدرضا شایقی بعد از بازدید از مسیر در حال احداث کمربند طلایی سبلان، از ایجاد رینگ آب‌های درمانی سرعین، سردابه اردبیل و قوئورسویی مشکین‌شهر

خبر داده است.
به گفته این مقام مسؤول، کمربند طلایی سبلان بعد از تکمیل راه قوئورسویی، سردابه و سرعین را به هم وصل کرده و رونق هر چه بیشتر گردشگری در این منطقه را فراهم خواهد کرد.
شایقی با بیان اینکه این مسیر رینگ آب‌های درمانی و معدنی استان اردبیل خواهد شد، اضافه کرده: هزینه این مسیر از

آبگیری هامون، جان دوباره‌ای به هنر صنایع‌دستی خولک‌بافی داده است

بشنو از نی‌های سیستان

هامون، قلب تپنده سیستان و بلوچستان است؛ قلبی که حالا دوباره می‌زند، دوباره جان گرفته و شور زندگی را در رگ‌های این استان محروم به جریان درآورد؛ برای مردمی که در تمام سال‌های خشک‌سالی، یک چشم‌شان به کف خشک و تفتیده هامون بود و چشم دیگرشان به آسمان، این یعنی نهایت خوشبختی. در سرزمینی که سر رشته هر اتفاق و تغییر و حرکت مثبتی به هامون می‌رسد، حال خوب هامون یعنی حال خوب همه؛ هامون که خوب باشد طبیعت و کشاورزی و صیادی هم خوب است؛ این‌ها که خوب باشند معیشت مردم هم خوب است. پس عجیب نیست حال خوب هامون به رونق صنایع‌دستی این منطقه هم بینجامد؛ آن وقت خولک‌بافی معروف سیستانی‌ها، بعد از سال‌ها دوباره جان گرفت و خولک‌باف‌ها، دلشان گرم شد.

«وقتی هامون آب داشت، آب زیاد، کار ما هم رونق داشت. نی‌ها زیاد بودند و مقاوم، ما هزینه‌ای بابت جمع‌آوری نی‌ها نمی‌دادیم. این وسیله اولیه کار ما بود. هرکسی می‌خواست می‌توانست برود نی‌ها را جمع کند، من و بچه‌هایم هم همین کار را می‌کردیم بعد آن‌ها را آماده می‌کردیم و با خانواده‌ام خولک می‌بافتیم.» اما لب هامون که خشک شد، سفره خولک باف‌ها هم کوچک‌تر شد؛ «شاید بیشتر از ۲۰ سال اینجا باران نیامد، آن قدر که هامون خشک شد. نی‌ها هم با ما قهر کردند، دیگر چیزی نبود، ما باید می‌رقتم از جاهای دورتر از شمال کشور نی می‌آوردیم. برایمان هزینه داشت... روزهای سختی بود.»

او همین جابه‌جایی اشاره می‌کند که از این هنر صنایع‌دستی قدیمی باید می‌شده و نشده: «این تنها حرفه ما بود و در این سال‌ها هیچ کس نپرسید چطور روزگار می‌گذرانید، چقدر برای این که نی‌ها را تهیه کنید هزینه می‌کنید....»

حالا اما رنگ به روی هامون برگشته، هامون حالا آب دارد و نی‌ها اینجا و آنجا قد کشیده‌اند. همین است که صیاد

می‌گوید: «اگر نیازا دوبار جان بگیرد مثل قدیم بشود، ما غمی نداریم، اصلا از وقتی دوباره هامون پر آب شده انگار زندگی ما هم زیر و رو شده، همه امیدمان به هامون است.»

ما آخرین نسلیم

آنها حالا جزو خولک‌باف‌هایی هستند که در حاشیه هامون،

می‌پیچند و می‌شدند خولک؛ خولک می‌شد از توتک! توتک‌ها از قدیم به چشم مردم محلی، نعمت اند؛ نعمتی که در زندگی آنها کاربرد زیادی دارد؛ از برگ‌های سبز و تازه‌اش که خوراک دام‌هایشان می‌شود تا برگ‌های ضخیم‌تری که قایق‌هایی به اسم توتن می‌شوند. برای خیلی‌ها اما ساقه‌های نازک و بلند و ترد توتک‌ها مثل معجزه بود از قدیم؛ ساقه‌هایی که به هم

مینا لایی

ایران

خولک‌ها را رماغان

خوان گسترده

هامون هستند

در گذشته‌های دور

که هامون پرآب بود

خولک‌بافی هم در

منطقه جریان داشت

و حالا این امید در دل

مردم بومی منطقه

زنده شده

که با جان دوباره

هامون، خولک‌بافی

هم رونق بگیرد

طراح:بیژن گورانی

جدول شماره ۵۷۰۵

جدول عادی

افقی(۱): يك دو- جادو- رماني نوشته

فثودور داستایوفسکی (۲) در بیان علت به‌کار می‌رود- دشنام- واحد پول اتحادیه ارزی (روپا ۳) خیال‌پردازانه- درخور و شایسته (۴) فیلم‌نامه- گیاه رنگرزی- شمردن (۵) نمو- با نشاط- مهد تمدن معماری و موسیقی جهان (۶) سراسیمگی- پایتخت ارپتره- لقب اروپایی (۷- N) از الفبای لاتین- بی‌اعتنا به قید و بندها (۸) دندان‌های اولیه- دوستان- سمیع (۹) دشمنان- مبارز- درخت زیان گنجشک‌ها (۱۰) دود و دودمین سوره قرآن- پایتخت تیت- قول و قرار (۱۱) سرور شهیدان اهل قلم- پیشرفته- اهلی، مطیع (۱۲) سنگریزه- فاش شده- وسیله‌ای برای سنجش ارتفاع صوت (۱۳) کشور ساعت- گیاه بدون دانه (۱۴) صید- دارای عیب و نقص- پاسبان قدیم (۱۵) زمینی که در آن گیاه نمی‌روید- یکسو کنند الکترونیکی- مشک.

عمودی: (۱) سر به‌هوا- متلاشی شده- ریه (۲) آقای آلمانی- نامکمن- سازمان علمی و فرهنگی وابسته به سازمان ملل متحد (۳) غرور و خودپسندی- مسابقه اتومبیل‌رانی- پسوند شباهت (۴) پروازکننده- رایج و متداول- فرزند نتیجه (۵) فنا- شجاعت (۶) ساز استاد فرامرز پایور- رستنی- نامیده‌شده (۷) لایبرنت- سنگ سخت- آرزو- نیم‌صدای درازگوش (۸) بازیگر فقید مجموعه تلویزیونی شاهرگ (۹) دختر آذربایجانی- بلدرچین- شهری ایرانی- پرنده‌ای شبیه کبوتر (۲) دست به دامن شدن- چشیدن- از یاران امام علی(ع) (۳) رسوایی و بدنامی- احمددهقان- رایگان.

جدول ویژه

افقی(۱): رشته باریک- بزرگ‌ترین پهناد ایرانی- پرنده‌ای شبیه کبوتر (۲) دست به دامن شدن- چشیدن- از یاران امام علی(ع) (۳) رسوایی و بدنامی- احمددهقان- رایگان.

جدول عادی شماره ۵۷۰۴

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۱۵
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۱۶
۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵	۳۱
۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰	۴۶
۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵	۶۱
۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۷۶
۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵	۹۱
۱۰۶	۱۰۷	۱۰۸	۱۰۹	۱۱۰	۱۱۱	۱۱۲	۱۱۳	۱۱۴	۱۱۵	۱۱۶	۱۱۷	۱۱۸	۱۱۹	۱۲۰	۱۰۶
۱۲۱	۱۲۲	۱۲۳	۱۲۴	۱۲۵	۱۲۶	۱۲۷	۱۲۸	۱۲۹	۱۳۰	۱۳۱	۱۳۲	۱۳۳	۱۳۴	۱۳۵	۱۲۱
۱۳۶	۱۳۷	۱۳۸	۱۳۹	۱۴۰	۱۴۱	۱۴۲	۱۴۳	۱۴۴	۱۴۵	۱۴۶	۱۴۷	۱۴۸	۱۴۹	۱۵۰	۱۳۶

حل جدول ویژه شماره ۵۷۰۴

گازی به‌شدت قابل اشتعال (۴) شهر خیالی در انتهای مغرب‌عالم- شرح داده‌شده- مخفف (۵) آقامتگاه مسافر- فراخوانده شده- فینال (۶) مربوط به شهر- اسب سیاوش در شاه‌نامه- میخ در گویش عرب (۷) پذیرش مسؤولیت- نت ششم.

عمودی: (۱) حاصل- معادل فارسی اظهاریه- کام (۲) عادت- تعلیق جنگی- گل آفتاب‌گردان (۳) نوعی شیرینی بادامی- از مرکبات- رودی در لهستان (۴) دانه تند خوراکی- ماده اولیه چسب- در امان بودن (۵) نامگذاری- نازنک (۶) نهمین ماه قمری- زشت‌رو- اما (۷) کیفر- نوشیدنی- دستاویز- دوستی (۸) نام اصلی سید جمال‌الدین اسدآبادی (۹) پارچه- مقدار افزئی که در واحد زمان از یک سطح می‌گذرد- پیشرفته- قدرت مالی (۱۰) مایع نشاسته- گوشه‌ای در دستگاه همایون- از اجزای چشم (۱۱) مجمع‌الجزایری در جنوب غربی اقیانوس کبیر- استفراف (۱۲) بوی خوش- تکیه‌کلام درویش- نام درختی در آسمان هفتم (۱۳) وعده ریاضدان سونپسی- روزنامه جده- ژاپن (۱۴) پول مالزی- با شدت و فوریت- نیمه دیوانه (۱۵) معاون هیتلر- ترکیب شیمیایی آبشار- آبادی.

اعتبارات سفر وزیر میراث فرهنگی به اردبیل تأمین شده و زمینه برای تکمیل آن فراهم است، نکته جالب این‌که با احداث و راه‌اندازی مسیر سه‌ساعته آب‌های درمانی به ۴۵ دقیقه کاهش یافته و زمینه بهره‌مندی شهرستان‌های سرعین و مشکین‌شهر از گردشگران ایجاد می‌شود. جام‌جم دیلی

آبادانی در راه سیستان و بلوچستان

همه چیز از بهار سال گذشته شروع شد. از وقتی که ابرو باد و مه و خورشید و فلک دست به دست هم دادند تا دوباره باران بیارد روی لب‌های خشکیده سیستان و بلوچستان. نتیجه همه این اتفاق‌ها، هامون پر آب امروز است. وحید پورمردان، مدیرکل حفاظت محیط زیست سیستان و بلوچستان در همین رابطه به ما می‌گوید: آبگیری هامون صابوری در شمال سیستان از آن جهت حائز اهمیت است که این تالاب پیش‌تر و به دلیل خشکی به کانون بزرگ گردوغبار تبدیل شده و شهرستان‌های سیستان از جمله شهر زابل را تحت تأثیر قرار داده و آلوده کرده بود و حالا پس از آبگیری کانون گردوغبار هم از بین رفته‌است. به گفته پورمردان آبی که از سر زرخشدن سد کجکی و سایر سدهای افغانستان در شرق راهی هیرمند و سپس هامون بزرگ شده هم یک آبادانی بزرگ را برای سیستان به ارمغان آورده‌است. آن طور که این مسؤول در اداره محیط زیست سیستان و بلوچستان می‌گوید آبگیری هامون سال آبی امسال از سال گذشته بهتر بوده و در مجموع میزان آبگیری هامون نسبت به ده سال گذشته بی سابقه بوده‌است، طوری که تا همین حالا سطح زیادی از هامون با عرق‌های متفاوت آبگیری شده و این آبگیری همچنان ادامه دارد، چراکه پیش‌بینی‌های هواشناسی حکایت از ادامه بارش‌ها طی ماه‌های آینده دارد.

راه نان می‌خورند و الان امیدواریم اوضاع برای آنها بهتر بشود.

از نگاه میرحسینی هم حال خوب صنایع‌دستی؛ هامون یعنی حال خوب صنایع‌دستی؛ همین‌است که می‌گوید: «از هنرمندان و صنعتگران ما در این سال‌ها خیلی‌ها از افغانستان می‌نی‌وارد می‌کردند که البته کیفیت خوبی هم داشت مثل نی‌های خودمان بود؛ چون آب آنجا هم شیرین است. بعضی‌ها هم از شمال و استان گلستان می‌نی‌آوردند اما نی‌های شمال کشورمان کیفیت نی‌های اینجا را ندارد. چون اینجا به خاطر تابش مستقیم نور خورشید، نی‌ها سفید و ترو تمیز هستند، اما نی‌های شمال تیره‌ترند.»

رئیس اداره میراث فرهنگی نیمروز در ادامه اما یک خبر خوب هم دارد و از پیگیری هایش برای ثبت روستای فقیرلشکری به عنوان روستای ملی خولک‌بافی خبر می‌دهد. میرحسینی می‌گوید: پرونده ثبت روستای فقیر لشکری به عنوان روستای ملی خولک‌بافی در مرحله تکمیل و ارسال

است. چراکه در گذشته و با وجود آب

در این منطقه سالانه حدود یک میلیون متر مربع محصولات خولک‌بافی تولید می‌شد اما امروزه با وجود کم آبی سالانه حدود ۱۰۰ هزار مترمربع محصولات خولک‌بافی تولید می‌شود که با این وجود نیز این حجم تولید در کشور منحصر به فرد است. به گفته او در حال حاضر حدود ۱۰ کارگاه فعال و کارگاه‌های خانگی نیز در این روستا وجود دارد و حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ نفر به این حرفه مشغول هستند. ﺍ

روستای ملی خولک‌بافی

صادق میرحسینی، رئیس اداره میراث فرهنگی نیمروز در این سال‌های خشک‌سالی زیاد یاد درددل هنرمندان صنایع‌دستی منطقه‌اش ننشسته؛ اما حالا او هم امیدوار است که با جان گرفتن هامون، تا یک سال آینده خولک‌بافی هم در منطقه‌اش به طور کامل احیا شود.

او به ما می‌گوید: «اینجا خولک‌بافی، هم یک رشته صنایع‌دستی است هم زمینه اشتغال خانگی جمعیت زیادی از مردم. آن قدر که در همین سال‌های خشک‌سالی بیش از هزار نفر از این

آغاز هویت بخشی به پارچه‌های سوخته تخت جمشید

می‌افزاید: از همان زمان بررسی‌های اولیه برای شناخت ماهیت بقایای زغالی پارچه‌های باستان‌شناسی و تاریخچه این مجموعه به‌خصوص آغاز شد تا در سال ۱۳۹۸، پروژه حاضر به صورت مشترک برای اجرا بین پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی– فرهنگی و پایگاه میراث جهانی پارسه تعریف شد. براین اساس هدف پروژه حاضر تفکیک و هویت بخشی به قطعات مختلف و آماده‌سازی آنها برای مطالعات بیشتر و انجام اقدامات حفاظتی بعدی است. اتفاقی که او درباره‌اش می‌گوید: از آن جا که این پارچه‌ها همگی تحت عنوان کلی پرده سوخته تخت‌جمشید و با یک شماره کلی در طبقه‌بندی آثار مطالعاتی ثبت شده‌اند، در بازدید اولیه دیدن قطعاتی متفاوت از یک‌دیگر در این مجموعه توجه ما را جلب کرد.

عضو هیأت علمی پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی– فرهنگی در ادامه می‌گوید: بعد از بررسی‌های اولیه لایه سطحی این مجموعه متوجه شدیم بقایای نگهداری شده در این جعبه، تنوعی از پارچه‌های مختلف را دربر می‌گیرند که ضروری است پیش از هر اقدامی به شناسایی انواع مختلف پارچه‌ها و طبقه‌بندی آنها پرداخته شود.

به دلیل حساسیت کار جداسازی و خروج قطعات از جعبه اولیه، کار با صرف زمان و حوصله بیشتری انجام شد و تعداد قطعات ساماندهی شده در این مرحله به نظر می‌رسد تنها یک سوم از مجموع تکه‌پارچه‌ها باشند. جام‌جم دیلی

عضو هیأت علمی پژوهشکده حفاظت و مرمت آثار تاریخی– فرهنگی